

In dit nummer

- 4 Duurzaam inkopen biedt kansen voor imago van PVC
- 6 Trend: bedrijven investeren in hun directe omgeving
- 8 CAO Rubber en kunststof rond
- 10 NRK's beleidsvelden
- 12 Industrieberichten
- 14 PRIMA Ondernemen Award

NRK

NEDERLANDSE RUBBER-
EN KUNSTSTOFINDUSTRIE

Bedrijven werken structureel aan milieudoelen

Convenant IMT succesvol afgesloten

Begin jaren negentig slaat de overheid een nieuwe weg in met het Nederlandse milieubeleid. In plaats van bovenaf opgelegde regelgeving en sancties zoekt de overheid draagvlak bij het bedrijfsleven. De rubber- en kunststofindustrie, één van de elf deelnemende bedrijfstakken, legde in een convenant vast hoe de milieubelasting wordt terugdrongen. Afgelopen september liep het convenant IMT (Integrale Milieutaakstelling) af. NRK Netwerk sprak met drie deelnemers.

Afgeleid van de doelstellingen uit het Nationale Milieubeleidsplan zijn reductie-doelstellingen vastgesteld voor de gehele doelgroep industrie. Vervolgens is hiervan per bedrijfstak een Integrale Milieutaakstelling (IMT) afgeleid. Deze IMT's voor 2000 en 2010 zijn vastgelegd in een convenant. De rubber- en kunststofindustrie kent in vergelijking met andere bedrijfstakken een relatief lage milieubelasting. De doelstellingen van het convenant zijn daarop afgestemd. Het verminderen van afvalstromen door hergebruik van rest-

stoffen is benoemd als specifiek aandachtspunt. Daarnaast gaat de aandacht uit naar het verminderen van de uitstoot van vluchtige organische stoffen (VOS).

Twee sporenbeleid

De rubber- en kunststofindustrie is een diverse bedrijfstak met een grote verscheidenheid aan bedrijven. In het convenant is daarom onderscheid gemaakt tussen de grotere bedrijven en de circa duizend kleinere bedrijven. De grotere bedrijven hebben een bedrijfsmilieuplan >>

Kabinet Rutte-Verhagen: beoordelen op de daden

In het debat over de regeringsverklaring was premier Rutte duidelijk: beoordeel het kabinet op haar daden. Niet de redenen achter het beleid staan centraal, die kunnen zeer verschillen per partij, maar de maatregelen zelf. De eerste reacties op de voor de bedrijven relevante onderdelen zijn gematigd positief. Die licht positieve reacties hoor je ook uit de kringen van NRK-bedrijven.

De NRK steunt het kabinet in haar conclusie "Innovatie is voor alle sectoren van het bedrijfsleven van vitaal belang bij de productontwikkeling en export." Dat is zeker voor de rubber- en kunststofindustrie als koploper in innovatie en met ruim 60% export een steun in de rug.

Het uitgebouwde ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie heeft tot taak "een concurrerend, algemeen ondernemingsklimaat te bevorderen" en zal ook een stimulerend beleid ontwikkelen voor de economische topgebieden van Nederland, zoals chemie. In die chemieketen zit ook de rubber- en kunststofindustrie. Positief nieuws dus voor de Regiegroep, waarin de NRK met Ed Flohr zitting heeft, en het DPI Value Centre. Toch maken we ons wel zorgen

omdat er geen geld meer uit het fonds economische structuur (FES) richting de topgebieden gaat.

Positief is de NRK over de verruiming van de WBSO (Wet Bevordering Speuren en Ontwikkelingswerk) en het IPC (InnovatiePrestatieContract). Dit sluit aan bij de voorlichting over WBSO waarmee de NRK in september begonnen is (zie www.nrk.nl). Het IPC wordt verruimd voortgezet. Dit instrument, mede ontwikkeld door de NRK, slaat ook in de rubber- en kunststofindustrie goed aan. De NRK roept bedrijven op zich te melden voor het IPC4.

Een punt van zorg is er ook. Het kabinet wil zwaar korten op organisaties die het MKB ondersteunen, zoals Syntens en AgentschapNL. De vraag is of dat slim is.

Veel MKB-ondernemers willen zich versterken door samen te werken met andere bedrijven. Een juiste keuze. De vraag is hoe zij de geschikte partners vinden in het grasveld van groene sprietten. De ondernemers zijn uiterst zelfredzaam, maar hebben geen stafafdelingen voor partnersearch. Daarvoor rekenen ze op ondersteuning van Syntens en Agentschap.

Erik de Ruijter
Ik hoor graag uw visie via e-mail: deruijter@nrk.nl

COLOFON

NRK Netwerk is een uitgave van de NRK.

Verschijning: 5 maal per jaar
Jaargang 18, nummer 5

Redactie: Erik de Ruijter,
Sakia de Jong en Jaitske Feenstra

NRK
Postbus 420
2260 AK Leidschendam
Telefoon (070) 444 0660
Fax (070) 444 0661
E-mail info@nrk.nl
Internet www.nrk.nl

Opmaak en druk:
De Swart, Den Haag

NRK, koepelorganisatie voor de rubber- en kunststofindustrie

Doelstellingen NRK:

- Beïnvloeden van de wettelijke context en bewaken van een gelijk Europees speelveld.
- Bevorderen van maatschappelijk verantwoord (duurzaam) ondernemen van de leden.
- Bieden van een platform voor kennisoverdracht en netwerken.
- Verbeteren van het imago van producten en bedrijven.

De NRK heeft binnen deze doelstellingen drie beleidsvelden vastgesteld waar ze actief op is:

1. Business (incl. innovatie en technologie)
2. Arbo, milieu, stoffen en energie
3. Imago

In haar activiteiten schept de NRK voorwaarden voor een gezonde, winstgevende en duurzame bedrijfstak. Bedrijven moeten producten van kunststof, rubber en recycleert kunnen maken en verhandelen in een gelijk speelveld.

De NRK vertegenwoordigt ca. 525 bedrijven in Nederland.

> (vervolg van pag. 1)

opgesteld en rapporteren jaarlijks over hun voortgang in een digitaal jaarverslag, het e-MJV. De kleinere bedrijven werken met een aangepast plan, dat bestaat uit 26 standaardpakketmaatregelen die in een digitaal en interactief werkboek beschreven zijn.

Door dit tweesporenbeleid heeft iedereen binnen de branche de kans gekregen om op eigen wijze de door de overheid opgelegde milieudoelen te halen. Mauser Benelux, Kivo Plastic Verpakkingen en Caligen Europe zijn drie bedrijven die ieder op hun eigen manier invulling hebben gegeven aan het convenant. Wat heeft het deze bedrijven gebracht en hoe nu verder, is de vraag.

Mauser Benelux

Mauser Benelux uit Oosterhout, producent van kunststofdrums en -vaten, sluit zich in 2002 aan bij het convenant. KAM-coördinator Carola van Lammeren vertelt: "Tot die tijd was ons milieubeleid erg versnipperd. Iedereen deed wat en enig overzicht en inzicht ontbrak. Ik heb alle afvalstromen in kaart gebracht en verbeterpunten geformuleerd. Dit heeft geleid tot een aantal toonaangevende resultaten. Een groot deel van onze afvalstroom wordt nu hergebruikt. Veegvuil, bestaande uit geknoeid granulaat, verdwijnt niet meer in de afvalcontainers, maar wordt verzameld, schoongemaakt en hergebruikt. Ook bij het vervoer van onze producten hebben wij dankzij efficiëncymaatregelen veel winstpunten behaald. Het gebruik van milieubelastende oplosmiddelen in de vorm van vluchtige organische stoffen is door de aanschaf van een laser voor de codering van onze vaten fors gereduceerd."

Door op ingeslagen weg

"Wij hebben het convenant als heel positief ervaren. In eerste instantie waren de

verplichte rapportages een goede stok achter de deur. Inmiddels is het volledig geïntegreerd in onze bedrijfsvoering. Ook nu het convenant is afgerond, gaan wij door op de ingeslagen weg en blijf ik de verschillende overzichten en rapportages maken voor intern gebruik", vervolgt Van Lammeren. "Ik denk dat het goed is dat de overheid alle deelnemers aan het convenant blijft informeren over nieuwe ontwikkelingen en wet- en regelgeving. Ik kan mij zelfs voorstellen dat het voor met name de kleinere bedrijven wenselijk is dat de overheid toezicht blijft houden, zodat bedrijven niet terugvallen naar de situatie van voor het convenant."

Caligen Europe

Vermindering van de CO₂-uitstoot is de insteek waarmee Caligen Europe uit Breda, producent van polyurethaanschuim, in 2001 het convenant heeft ondertekend. "Het belangrijkste resultaat is dat wij zijn overgegaan op de volledige inkoop van duurzame energie", vertelt business unit manager Rien van Weele. "Naast een aantal kleinere acties is recent ook een groot deel van de verlichting in de productiehal vervangen door energiezuinige lampen. Volgend jaar staan nieuwe investeringen op stapel om warmteverlies tussen verwarmde en niet-verwarmde productieruimtes tegen te gaan. Ook nu het convenant ten einde is, denk ik dat het een goede stap is als de overheid energiebesparingsprojecten blijft ondersteunen. Een financiële bijdrage of fiscaal voordeel verlagen de drempel waardoor bedrijven in duurzaamheid blijven investeren."

Kivo Plastic

Ook Kivo Plastic Verpakkingen uit Volendam is al vanaf het begin bij het convenant betrokken. KAM-manager Erwin Bökenkamp: "Kivo was al voor het convenant

Het ministerie van VROM heeft twintig jaar Doelgroepbeleid Milieu en Industrie gebundeld in het boekje 'Een klus geklaard'. Het is te downloaden via www.vrom.nl. Via deze website is het ook mogelijk gratis een gedrukt exemplaar op te vragen.

bezig met recyclen. Ook het werken aan energiezuinige productontwikkelingen heeft altijd onze aandacht gehad. Ondanks alle extra inspanningen vind ik het grote voordeel van het convenant dat wij externe ondersteuning voor de doorontwikkeling van onze projecten hebben gekregen. Een kritische noot wil ik uiten over het feit dat er in de verplichte rapportages ieder jaar om meer informatie gevraagd wordt. Door de grote hoeveelheid aan projecten is het niet altijd mogelijk de behaalde energie- en milieubesparingen tot in detail te onderbouwen. Zelf kijken wij naar het cijfer onder de eindstreep. Voor de overheid is dat echter niet voldoende."

Eigen verantwoordelijkheid

"Nu het convenant is afgerond, vang ik signalen op over nieuwe verplichtingen waaraan bedrijven moeten gaan voldoen", vervolgt Bökenkamp. "Gezien de behaalde resultaten denk ik dat de bedrijven op dit moment prima in staat zijn om de geformuleerde doelen in de bedrijfsmilieuplannen zelf te bewaken. Zeker op korte termijn lijken mij nieuwe landelijke doelstellingen vanuit de overheid niet wenselijk." <<

Het tweesporenbeleid in het Convenant Integrale Milieutaakstelling (IMT) bood grote en kleine bedrijven een aanpak op maat

Investeren in ontwikkeling waarborgt continuïteit

In de serie artikelen over familiebedrijven gunt RIS Rubber ons dit keer een kijkje in de 'keuken'. Het bedrijf is gespecialiseerd in klant-specifieke technische vormproducten, die het vanuit Lelystad en Kula in Bulgarije wereldwijd exporteert. Het bedrijf is sinds 1996 in handen van Henk Rietdijk. Samen met z'n zoon en beoogd opvolger Wouter heeft Rietdijk een duidelijke toekomstvisie. Concentratie op de core business, groei in de breedte en investeren in kennis en ontwikkeling, dat zijn de pijlers onder dit succesvolle bedrijf.

Van oorsprong is RIS Rubber, vroeger Rubberindustrie Soest, een rubberbedrijf waar zowel compounds, extrusieprofielen als vormartikelen geproduceerd worden. In 1996 neemt Rietdijk bewust alleen de aandelen van de divisie vormproducten over van de toenmalige eigenaar. Rietdijk ziet duidelijke kansen voor deze divisie en kiest vormartikelen met als extra specialisatie rubber/metaalverbindingen tot z'n core business. Geheel in die lijn past in 2000 de overname van een productie-locatie in Bulgarije.

Succesfactoren

"De rubberindustrie is een bedrijfstak met veel handwerk en een lage automatiseringsgraad", aldus Rietdijk. "In Bulgarije liggen de lonen een stuk lager dan in Nederland. Wij beschikken daar nu over een heel efficiënte productielocatie. Alle commerciële activiteiten, technische ondersteuning en R&D vinden plaats vanuit onze vestiging in Lelystad. De aanwinst van de vestiging in Bulgarije, onder leiding van onze Nederlandse directie, is zeker één van de succesfactoren van het bedrijf. Daarnaast investeren wij veel tijd en geld in kennis, kwaliteit, arbo en milieu. Onze R&D-afdeling beschikt over gespecialiseerde testbanken en geavanceerde software om bijvoorbeeld de levensduur van

producten te berekenen. Wij investeren dus ook in de kennis van onze medewerkers. Zij voelen zich verbonden met het bedrijf en hebben allemaal een 'klik met rubber', waardoor een deel van het werk hobby is."

Doelstelling

Zoals bij veel familiebedrijven geldt continuïteit ook voor RIS Rubber als de belangrijkste doelstelling. Rietdijk: "Groei is voor ons geen doel op zich. Wij geloven in een brede afzetmarkt met een maximale risicospreiding. Groei is noodzakelijk om afkalking onderaan je productenpakket te compenseren. Wij anticiperen hierop door ons te ontwikkelen, zodat wij boven in de keten het moeilijke werk kunnen binnenhalen. Dankzij onze specifieke R&D-kennis gaan wij steeds vaker partnerships aan met grote nationale en internationale bedrijven. Samen met de R&D-afdeling van deze bedrijven werken wij aan oplossingen voor gecompliceerde technische problemen, waardoor wij klanten aan ons binden en lange tijd een product kunnen leveren."

Familie en opvolging

Na een opleiding Small Business en Retailmanagement heeft zoon Wouter in 2006 gekozen voor een baan in het bedrijf van z'n vader. "De rubberindustrie is een vrij technische bedrijfstak en ik ben niet zo

Wouter en Henk Rietdijk, RIS Rubber

technisch aangelegd. Vandaar mijn oorspronkelijke aarzeling. Maar na het meelopen op verschillende afdelingen en de uitleg over de totstandkoming van de producten, werd ik ook gegrepen door het 'rubbervirus'. Mijn interesse is zo langzaamaan gegroeid en de keuze voor een functie bij RIS Rubber was een logische stap. Uiteindelijk is het de bedoeling dat ik mijn vader ga opvolgen. Zover is het nog lang niet. In mijn functie als productiemanager in Lelystad leer ik het bedrijf in al zijn facetten kennen. De samenwerking met mijn vader bevalt erg goed. We brainstormen veel en delen dezelfde toekomstvisie voor het bedrijf. Vanuit Lelystad zetten wij de lijnen uit voor een strategie gebaseerd op continuïteit", aldus Wouter. <<

De artikelserie in NRK Netwerk over familiebedrijven is geïnspireerd op de conclusies uit het onderzoeksrapport 'Family Business in the Netherlands. Characteristics and success factors' van het Nyenrode Center for Entrepreneurship. Eén van deze conclusies luidt dat familiebedrijven maatschappelijk verantwoord ondernemen duidelijk hoger in het vaandel hebben staan dan niet-familiebedrijven. RIS Rubber steunt niet alleen verschillende sportclubs en culturele evenementen in Nederland, de jeugd in Bulgarije krijgt minstens zoveel ondersteuning. Dankzij RIS Rubber is een lokaal voetbalcomplex volledig opgeknapt en is er een bus beschikbaar die de jeugdspelers naar de uitwedstrijden brengt.

Duurzaam inkopen biedt kansen voor imago van PVC

PVC is een van de meest veelzijdige en meest gebruikte kunststoffen voor uiteenlopende toepassingen. Verouderde productkennis en vooroordelen bezorgden het materiaal echter een negatief imago. Door de projecten Duurzaam Inkopen en Landelijk Afvalbeheer Plan 2 van de rijksoverheid is PVC recent weer volop in de belangstelling komen te staan. Dit is een kans voor de bedrijfstak om samen met de overheid PVC van het onterecht negatieve imago te verlossen.

Toen de Nederlandse overheid in 2007 in het kader van het project Duurzaam Inkopen op zoek ging naar duurzaamheidscriteria, werd PVC zonder nadere onderbouwing als niet-duurzaam geclassificeerd voor de vele toepassingen waarvoor het materiaal juist maatgevend is. Met succes hebben de Stuurgroep PVC & Ketenbeheer en de NRK daar tegen geageerd. Hoewel ongefundeerde beperkingen nu niet meer aan de orde zijn, staat het materiaal nog steeds onder druk. Gelukkig werken de PVC-industrie in Nederland, verenigd in de Stuurgroep PVC & Ketenbeheer en het ministerie van VROM en AgentschapNL namens de overheid constructief samen om de milieudruk van PVC te verlagen, net zoals dat voor andere materialen gebeurt.

Milieu-impact PVC

In het Landelijk Afvalbeheer Plan 2 (LAP2) is het streven van de overheid vastgelegd dat in 2015 diverse materialen een 20% lagere milieudruk geven. Welke uitgangspunten zijn hiervoor belangrijk? Ingenieursbureau IVAM heeft daartoe op basis van een LCA-benadering de milieu-impact van de drie grootste PVC-toepassingen in Nederland gemeten: raamprofielen, buizen en kabels en snoeren. Het enkele maanden geleden gepubliceerde rapport geeft een heldere conclusie: vervanging van PVC – mits ingezameld en hergebruikt – door andere materialen levert voor deze toepassingen geen milieuwinst op.

Meer hergebruik

IVAM concludeert ook dat milieuwinst voor PVC het eenvoudigst is te realiseren door meer in te zamelen en te hergebruiken. Er bestaan al vele jaren succesvolle inzamelsystemen voor PVC-raamprofielen en -buizen in Nederland. Toch schat IVAM in dat hier nog meer winst kan worden

behaald. Daarom heeft de overheid ingenieursbureau Tauw gevraagd de afvalstromen van PVC in Nederland in kaart te brengen. Op basis hiervan kunnen concrete doelen met de Nederlandse PVC-industrie worden afgesproken. Het rapport wordt binnenkort verwacht.

Europese resultaten

In Europees verband hebben producenten en verwerkers van PVC zich in het kader van "sustainability" in 2000 gecommitteerd aan een 10 jaar durende, vrijwillige verplichting om de inzameling van PVC-afval te vergroten en zware metalen zoals cadmium en lood uit te faseren: VINYL 2010. Het voorlopige eindrapport laat zien dat de doelstellingen ruimschoots zijn gerealiseerd:

het doel om 200.000 ton PVC-afval in te zamelen in 2010 wordt ondanks de economische crisis gehaald. De uitfasering van zware metalen is deels al gerealiseerd en ligt voor het overige voor op schema. Gebaseerd op deze succesvolle aanpak, wordt er momenteel druk gewerkt aan een opvolger van VINYL 2010, om wederom op basis van vrijwillige verplichtingen te komen tot een verdere verbetering van het milieuprofiel van PVC. <<

De verwerking van PVC buizen binnen het BIS (Buizen Inzamel Systeem)

Activiteiten uit NRK

- 25-11 PVT Workshop Troubleshooting Thermovormen
 20-1 NRK Nieuwjaarsbijeenkomst met uitreiking hoofdprijzen PRIMA Ondernemen Award

Run op VMK's DoC

Sinds de lancering van de voorbeeld-Verklaring van Overeenstemming, of in het Engels Declaration of Compliance (DoC), is het VMK-secretariaat veelvuldig benaderd voor een digitale versie. De VMK kreeg altijd al veel vragen van leden over producten voor levensmiddelen. Degene die verpakingsmateriaal en/of gebruiksartikelen levert die in aanraking komen met levensmiddelen of daarvoor zijn bestemd, moet een DoC aanleveren. Er was echter veel onduidelijkheid over hoe zo'n verklaring eruit moet zien, wat erin moet staan, wanneer en aan wie die verstrekt moet worden, en dergelijke.

Levensmiddelen

In antwoord hierop heeft de VMK samen met PlasticsEurope Nederland een voorbeeld-DoC opgesteld en deze afgestemd met de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie (FNLI). Ter toelichting op die DoC en de diverse onderdelen heeft de VMK een toelichtende folder gemaakt. Informatie: VMK, vmk@nrk.nl

EuPC richt technische commissie op

De Europese organisatie voor kunststofverwerkers, EuPC, heeft eind juni een nieuwe technische commissie in het leven geroepen, genaamd EuPC Tech-Parts. Deze commissie gaat zich bezighouden met Europese wetgeving en regulering en komt voor het eerst bijeen op 9 december in Frankfurt. Tijdens de EuPC-vergadering met alle nationale kunststoforganisaties waaronder de NRK, is de nieuwe commissie gepresenteerd. De Europese TechParts-commissie kijkt naar business to business-activiteiten, zoals automotive, elektronica, machinebouw. Toelevering en uitbesteden zijn kernwoorden. Productietechnieken zijn met name spuitgieten, extrusie en thermovormen. Info: Erik de Ruijter, deruijter@nrk.nl

Trend: bedrijven investeren in hun directe omgeving

Steeds meer bedrijven voelen zich geroepen hun steentje bij te dragen aan de maatschappij. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is bij veel bedrijven dan ook al een vast onderdeel geworden. Maar de trend gaat verder: Bedrijven zetten hun kennis, middelen en mensen steeds meer in voor de lokale samenleving. Ze gaan voor Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.

Een sprekend voorbeeld is kantoorinrichter Ahrend. In 1990 begon het bedrijf milieuvriendelijke processen en machines te vervangen door milieuvriendelijkere alternatieven. "Alle acties waren gebaseerd op gezond verstand", vertelt Gerard Huiskes, innovatiemanager bij Ahrend. "Later bleek dat hetgeen waarmee we bezig waren een naam had; Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen." Inmiddels is duurzaam produceren niet meer weg te denken in de bedrijfsvoering.

Ahrend houdt zich niet alleen bezig met MVO, maar zet zich ook in voor de omgeving van de productielocatie. Het bedrijf ondersteunt het herstel van de biodiversiteit in het omliggende gebied en heeft zelfs een natuurgebied ontwikkeld door een stuk land aan de natuur terug te geven. Dat heeft er onder andere voor gezorgd dat de ijsvogel, die met uitsterven wordt bedreigd, is teruggekeerd aan de Dommeloever van Ahrends bedrijventerrein.

Succesfactoren

Ahrend is een schoolvoorbeeld van Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO). Het voldoet dan ook aan belangrijke randvoorwaarden voor geslaagd MBO-beleid, zoals: kijk naar de lokale context; blijf dicht bij de core business; maak het concreet;

Ahrend heeft een stuk van zijn bedrijventerrein teruggegeven aan de natuur waardoor de ijsvogel nu weer is te vinden aan de Dommeloever

draag als management uit dat betrokkenheid belangrijk is; en betrek de mensen binnen de eigen organisatie.

Bedrijven kunnen met MBO verschillende doelstellingen realiseren. Zo kan het bedrijf zijn imago versterken richting klanten en kan het worden ingezet als HR-instrument om (toekomstige) werknemers te motiveren. Er is dan ook veel voordeel mee te behalen.

Wilt u de mogelijkheden van uw bedrijf verkennen? Meer informatie over MBO kan worden verkregen bij CREM, Annelien van Meer (tel. 020-6274969, a.vanmeer@crem.nl) of Diversion, Linda Hendrix (tel. 020-3059288, lhendrix@diversion.nl) <<

Sfeervolle NRK Golfdag

Het enthousiasme tijdens de NRK Golfdag op 1 oktober 2010 was groot. Het sportieve evenement voor de rubber- en kunststofindustrie vond dit jaar plaats op de Golf- en Businessclub De Scherpenbergh in Lieren. Ervaren golfers speelden om de hoofdprijs tijdens het toernooi op de wedstrijd baan. Deelnemers met weinig of geen golfervaring oefenden hun kunnen tijdens de clinic. In de clinic werd H. Wijgers van Mecari Plastics BV eerste en genodigde C. Visser van hetzelfde bedrijf werd tweede. De golfwedstrijd werd gewonnen door de heren Looms, Pingen, Goorhuis, Perik van Plastic Industrie Twente BV.

De NRK Golfdag vindt altijd plaats op de eerste vrijdag in oktober. In 2011 is dat 7 oktober.

NRK-collectief energie-inkoop is er voor groot en klein

De NRK biedt grootverbruikers al enige jaren de mogelijkheid tot gezamenlijke energie-inkoop. Energy Circle begeleidt dit inkoopcollectief sinds 2003.

Per 1 januari 2011 wordt het ook voor kleinverbruikende NRK-leden mogelijk om collectief energie in te kopen.

Het inkoopcollectief van de NRK heeft momenteel een totaalvolume van circa 80 GWh/jaar en bestaat uit zo'n 20 bedrijven met een bedrijfstijd van meer dan 4.000 uur. Energy Circle wist voor het inkoopcollectief negatieve opslagen te realiseren voor de leveringsperiode 2012 t/m 2014. Ten opzichte van 2011 besparen de deelnemende leden gezamenlijk ruim 1,1 miljoen euro over drie leveringsjaren. Strategisch inkopen vergroot dit voordeel nog verder.

Ook kleinverbruikers

Vanaf 1 januari 2011 is het ook voor kleinverbruikers onder de NRK-leden mogelijk collectief energie in te kopen. Deze activiteiten worden eveneens

opgepakt door Energy Circle, die als onafhankelijke partner doorlopend onderhandelingen voert met leveranciers onder de productnaam EnergyDeal@. Het doel? Scherpe tarieven en gunstige leveringsvoorwaarden. Voor ieder type gebruiker is er een passend aanbod.

Service en diensten

Deelnemers aan het NRK-collectief energie-inkoop kleinverbruikers kunnen bij de gespecialiseerde servicedesk van Energy Circle terecht voor hun vragen en voor ondersteuning bij het overstappen. Het bureau biedt bovendien interessante diensten aan – voor NRK-leden tegen gereduceerd tarief – zoals de Energie APK, factuurcontroles, energiebesparing en verduurzaming.

Informatie: Alex Boss, a.boss@energycircle.nl. <<

EUGO naar volgende fase

Verlaging van regeldruk en administratieve lasten voor ondernemers, dat is het doel met als middel: EUGO. Deze afkorting staat voor een elektronisch systeem voor het uitwisselen van informatie en het uitvoeren van toezicht. Afgelopen maanden is het systeem getest bij vijftien bedrijven, waaronder Wavin, DPI, Trespa en Opstalan, en twintig overheden.

De gedachte achter EUGO is die van een 'virtueel kantoor'. Overheden kunnen er hun wet- en regelgeving plaatsen en bedrijven kunnen er hun nalevingsgegevens indienen en vergunningsaanvragen regelen. Daarbij wordt uitgegaan van een 'omgekeerde gegevensketen': de primaire processen en gegevens van bedrijven staan centraal en de overheid sluit daar met regelgeving op aan.

Bij de testen met het EUGO prototype waren de ervaringen in de verschillende branches in grote lijnen gelijk. Het systeem werd gewaardeerd met gemiddeld een 7: het is een goed concept, maar er zijn nog wel verbeterpunten.

Elektronisch ondernemingsdossier

Als vervolg op EUGO is inmiddels een begin gemaakt met de implementatie van een elektronisch ondernemingsdossier in verschillende 'koploperbranches'. Eerste stap daarbij is het opstellen van een businesscase, waarbij de te verwachten voordelen per branche worden geïnventariseerd en partners in kaart gebracht. Eén ding is zeker: EUGO wordt vervolgd.

Informatie: Erik de Ruijter, deruijter@nrk.nl. <<

Kunststofafval moet in EU blijven

Tijdens een bijeenkomst begin oktober tussen Europarlementariërs en de EuPR (Europese brancheorganisatie van kunststofrecyclingbedrijven) heeft de EuPR een pleidooi gehouden voor behoud van kunststofafval in Europa. Momenteel wordt tweederde van het totale kunststofafval afgevoerd naar landen buiten de EU. Door de enorme export komen Europese recyclingbedrijven in gevaar, stelde de EuPR.

10 Actiepunten

EuPR-voorzitter Bernard Merckx, tevens bestuurslid NRK, noemde tien actiepunten die Europese en nationale autoriteiten kunnen ondernemen om meer kunststof mechanisch te recyclen. Deze staan genoemd in het strategisch rapport van de EuPR, dat van de website kan worden gedownload. Betrokkenheid van iedereen in de keten is vereist, om te komen tot een duurzame 'recyclingmaatschappij'.

Volgens Merckx kan Europa bovendien meer 'groene' banen creëren door kunststofafval in de EU te houden en te recyclen. "Deze materialen zijn eigendom van EU-inwoners. Er is voor betaald en het is een grondstofbron voor Europa die ons minder afhankelijk zal maken van nieuwe grondstoffen. Het zou kunnen betekenen dat er 50.000 extra banen ontstaan als de export wordt beperkt. De herverwerkers vragen niet om financiële ondersteuning, maar willen dat de afvalstroom in Europa blijft," stelde Merckx.

Informatie: www.plasticsrecyclers.eu.

PVT's benchmark

In PVT's benchmark over 2009 kwamen de gevolgen van de crisis duidelijk naar voren. Het winstpercentage van de kunststofverwerkers viel lager uit dan de jaren daarvoor. Tweederde van de bedrijven maakte in 2008 nog winst, in 2009 was dat nog maar ongeveer de helft. Het aantal medewerkers daalde drastisch.

Ook in de omvang van de orderportefeuille was de economische dip duidelijk zichtbaar. 45 Procent van de bedrijven rapporteerde tot en met 2007 een groei in de orderportefeuille. In 2008 en 2009 daalde dat naar 10 procent. Informatie: PVT, Jaitske Feenstra, info@pvt.nl.

NRK start nieuwe IPC

Deelnemers aan het project Innovatie-Prestatie-Contract (IPC) zijn zeer te spreken over de werkwijze, de financiering en de ondersteuning die binnen het IPC-project wordt geboden. De NRK heeft daarom besloten een nieuwe IPC te starten.

IPC4

De NRK is inmiddels begonnen met de voorbereiding van IPC4. De eerste groep bedrijven die in IPC4 wil deelnemen, is benaderd en gevraagd hun innovatieplannen op te stellen. IPC4 gaat zich nog meer dan in eerdere IPC-rondes richten op het realiseren van collectieve business/projecten met bedrijven uit de keten en uit andere branches. Om dit te realiseren wordt een IPC Matching Event georganiseerd. Bedrijven uit diverse branches worden tijdens deze bijeenkomst bijeengebracht om gezamenlijk projecten op te zetten.

IPC3

Deelnemende bedrijven aan het nog lopende IPC3 zijn hard aan de slag met individuele of collectieve projecten. Een daarvan is een C2C-project (cradle to cradle) dat wordt uitgevoerd in samenwerking met Beco, Bema, Dragon Plastics, Curtec, LW Materials en RPP. De bedrijven worden in dit project uitgedaagd na te denken over de inrichting van processen en de ontwikkeling van producten die voldoen aan C2C-eisen. Na een introductiebijeenkomst waar de ins en outs van C2C werden ingeleid, werden bijeenkomsten bij de bedrijven georganiseerd. Per bedrijf werd een case ingebracht.

De bedrijven voeren momenteel acties uit om producten en processen verder te verbeteren. Eind dit jaar komen de deelnemers nogmaals bij elkaar om de resultaten hiervan te bespreken. DPI Value Centre zal tijdens deze gelegenheid een workshop leiden over recycling.

IPC2

Op 20 september 2010 eindigde de tweede IPC, zodat deelnemers nu de laatste hand leggen aan de eindrapportages. De NRK bundelt deze en maakt tevens een penvoerdersverslag, waarin de resultaten van de deelnemers zijn opgenomen.

Informatie en/of aanmelden voor IPC4: Martin van Dord, vandord@nrk.nl.

Duurzame aanpak werkvloer geborgd in onderwijs

In het zojuist afgeronde Europese project Plastigreen zijn opleidingsmodules ontwikkeld voor professionals in de rubber- en kunststofindustrie. Operators op MBO-niveau 3 die meer willen weten over een duurzame werkaanpak, kunnen praktijkgericht onderwijs volgen met thema's die passen bij het bedrijf.

Bedrijven worden geconfronteerd met uiteenlopende ontwikkelingen op het gebied van regelgeving, veiligheid en kwaliteit van producten. Partijen hebben daarom de handen ineen geslagen en het project Plastigreen gestart, dat vanuit de EU is gefinancierd als Leonardo da Vinci-project. De NRK is er in 2008 bij betrokken geraakt.

Onderwijsmodules

Om de huidige werkzaamheden en taken van operators op MBO-niveau 3 te defi-

niëren is een competentieprofiel opgesteld. Door ook duurzame ontwikkelingen in kaart te brengen, zijn nieuwe taken en vereiste competenties benoemd. Dit vormde de basis voor de onderwijsmodules volgens zes thema's die aansluiten bij de uitdagingen van het bedrijf: energiebesparing, afvalpreventie, onderhoud, organisatie & communicatie, kwaliteitsbeheersing & optimalisatie en veiligheid.

Praktijkgericht

De modules bevatten naast theorie praktijkgerichte opdrachten, zoals: Breng het energieverbruik van de productielijn in kaart en onderzoek de besparingen. Moet de machine een uur van te voren worden opgewarmd of volstaat een half uur? Bedrijven die hier gebruik van willen maken krijgen begeleiding in de vorm van workshops en individuele coaching. Informatie: VAPRO, Dirk de Knecht, tel. 06 52 35 15 04. <<

Plastigreen brengt duurzaamheid structureel op de werkvloer

CAO rubber en kunststof rond

Voor de CAO Rubber- en Kunststofindustrie is een onderhandelingsresultaat bereikt, dat op 11 oktober definitief is geworden. Betrokken partijen waren de vakverenigingen FNV, CNV en De Unie en voor de werkgevers de NWBC (NRK-Werkgeversvereniging Branche CAO). De nieuwe CAO loopt van 1 juni 2010 t/m 31 mei 2011. Belangrijkste punten van het resultaat zijn:

- Gematigde loonontwikkeling van 1,25% per 1 oktober 2010 en een eenmalige eindejaarsuitkering van 200 euro bruto.
- De werkgeversbijdrage aan de Stichting Bedrijfstakbureau wordt gedurende de CAO-looptijd niet geïnd.
- Er komt een subsidieregeling om werknemers een EVC-traject (Erkenning van Verworven Competenties) te laten doorlopen.
- Het persoonlijk opleidingsbudget gaat van 750 euro naar 850 euro per drie jaar.
- Werknemers mogen maximaal tien vakantiedagen per jaar kopen/verkoopen. Voorwaarden zijn: wederzijdse overeenstemming en het aantal vakantiedagen mag niet onder het wettelijk aantal komen.
- Er wordt gestimuleerd om arbeidsplaatsen te creëren voor stagiaires en jongeren.
- Er wordt uitsluitend gebruikgemaakt van NEN-gecertificeerde uitzendbureaus.

Naast de arbeidsvoorwaarden-CAO is ook de pensioen-CAO met een jaar verlengd tot 1 juni 2011.

Info: NWBC, Margo de Kort (dekort@nrk.nl) of kijk op www.caokunststofenrubber.nl. <<

Geld besparen met het NRK-lidmaatschap

In de huidige economische situatie kijken ondernemers naar besparingsmogelijkheden. Niet alleen voor zaken die ze regelmatig inkopen, maar ook voor producten en diensten die niet dagelijks worden afgenomen. Deze secundaire zaken maken gemiddeld zo'n 30% van de totale inkoopkosten uit. Via het NRK-lidmaatschap kunnen ledenbedrijven hier eenvoudig op besparen.

Bij kostenbesparingen wordt al snel gekeken naar zaken die bedrijven dagelijks inkopen, denk aan grondstoffen, personeel, machines en andere primaire inkoopstromen. Maar ook secundaire goederen en diensten hebben impact op de totale inkoopkosten. Als service aan haar leden biedt de NRK daarom al enkele jaren het Members' Benefits-programma aan. Via dit programma kunnen bedrijven, soms met forse kortingen, diensten en producten inkopen bij ruim zestig verschillende leveranciers.

Members' Benefits

Het Members' Benefits-programma waar NRK-leden gebruik van kunnen maken is breed, zodat er voor ieder bedrijf wel iets van zijn gading bij zit. De diensten beslaan terreinen als verzekeringen, automatisering, telecommunicatie, logistiek, personeelszaken, mobiliteit en facilitaire diensten. Ledenbedrijven maken vrij veel

gebruik van diensten op het gebied van personeelszaken, zoals blijkt uit de volgende cijfers:

- 243 bedrijven: Achmea (personeelsverzekeringen);
- 160 bedrijven: ADP (salarisadministratie);
- 171 bedrijven: Arboned (arbodiensten).

Een compleet overzicht van het aanbod is te vinden op de NRK-website. Op de homepage staat de button 'ledennet', waarna een nieuwe menubalk verschijnt met de button 'ledenvoordeel'. Op dit deel van de website hebben leden zicht op interessante aanbiedingen van de deelnemende bedrijven, zoals Achmea, DHL, Esso, Essent, Lyreco en Initial Hokatex.

Altijd up-to-date

Het Members' Benefits-programma wordt actueel gehouden op de NRK-site, zodat leden altijd informatie over de diensten kunnen vinden. Daarnaast kunnen geïnteresseerden zich inschrijven voor Members' Mail. In deze maandelijkse, elektronische nieuwsbrief staan besparingsadviezen en speciale (tijdelijke) aanbiedingen. Abonneren op Members' Mail kan via de NRK-site, waar de laatste editie is te vinden. Het kwartaalblad Members' Magazine biedt achtergrondinformatie over bepaalde diensten of regelingen, zodat het een nuttige informatiebron is. De komende uitgave die in december wordt verspreid, staat in het teken van energie. Het kwartaalblad bevat tevens ervaringen van collegabedrijven met het Members' Benefits-programma.

Informatie: Eric Schutjes,
schutjes@nrk.nl. <<

Het Members' Benefits-programma biedt ledenbedrijven aantrekkelijke aanbiedingen

NRK en DPI Value Centre werken samen om bedrijven in de rubber- en kunststof-industrie te ondersteunen met innovatie. Onderstaande initiatieven komen voort uit deze samenwerking.

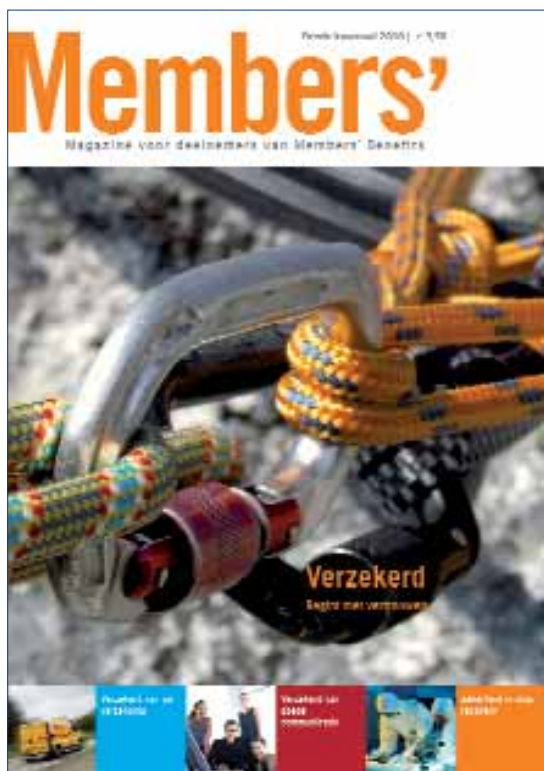
Unieke innovatiemogelijkheden door samenwerking

Hoe komen uw innovaties tot stand? Kunt u dat als bedrijf helemaal alleen? Waarschijnlijk is het antwoord op de laatste vraag geen volmondig ja. Kennis van andere partijen kan die extra impuls geven die u nodig heeft. De NRK en DPI Value Centre stimuleren daarom samenwerking tussen verschillende partijen in de kunststofketen. DPI Value Centre organiseert hiervoor workshops en marktdagen, waar midden- en kleinbedrijven gekoppeld worden aan andere bedrijven of kennisinstellingen om samen vragen onder de loep te nemen. Ook biedt DPI Value Centre ondersteuning om consortiumprojecten op te zetten. Een consortium is een samenwerkingsverband tussen een aantal bedrijven en bijvoorbeeld een kennisinstelling of een multinational. DPI Value Centre helpt o.a. bij het zoeken naar geschikte projectpartners, bij het opzetten van het projectplan en het bijbehorende budget.

Subsidieregeling Polymeren

Consortiumprojecten kunnen worden opgezet in de Subsidieregeling Polymeren en kunnen worden ingediend vanaf maart 2011. Binnen deze regeling moet een consortium uit minimaal vijf partners bestaan, die allen voor eigen rekening en risico deelnemen, waarvan twee deelnemers behoren tot het MKB. Cruciaal is dat er wezenlijk wordt samengewerkt tussen de partners. Het consortiumproject moet een innovatief project zijn, dat bijdraagt aan de doelstellingen van het Polymeren Innovatie Programma. Bovendien moet het onderwerp passen bij de thema's: biopolymeren, toepassing van nieuwe stoffen met positief milieueffect, recycling, en duurzaamheid en cradle-to-cradle.

Meer informatie over consortiumprojecten: Martin van Dord (m.v.dord@dpivaluecentre.nl), Louis Jetten (l.jetten@dpivaluecentre.nl) of kijk op www.dpivaluecentre.nl.

De NRK is – als koepelorganisatie voor de rubber- en kunststofindustrie – actief op drie beleidsvelden:

1. Business (incl. innovatie & technologie)
2. Arbo, milieu, stoffen en energie
3. Imago.

Nieuwe ontwikkelingen en nuttige feiten leest u in NRK Netwerk. Het laatste nieuws vindt u op www.nrk.nl.

Business incl. Innovatie & Technologie

www.nrk.nl/web/thema's

Optimistisch over duurzame groei

VNO-NCW, MKB-Nederland en LTO Nederland geven in het visiedocument 'Optimistisch, over duurzame groei en werkgelegenheid' een gezamenlijke toekomstvisie op economisch en ondernemend Nederland. De ondernemersorganisaties introduceren een 'Nieuwe Groeiagenda' met de daarbij behorende thema's. Nederland heeft namelijk uitstekende kansen om tot de top van de wereld te blijven behoren, stellen de drie organisaties. Daarvoor is een hervorming noodzakelijk van de rol van de overheid op diverse terreinen. Maar dan wel in het perspectief van versterking van de concurrentiekracht. Als uitdagingen worden genoemd:

- volledige benutting van mogelijkheden;
- een trendmatig hoger groeipad bereiken;
- duurzaamheid als basiskenmerk van handelen;
- effectieve mondiale, internationale, economische en politieke samenwerking.

De drie organisaties stellen dat kredietverlening en beschikbaarheid van risicodragend vermogen voor bedrijven geen spelbreker mogen zijn bij economische groei.

Helpt octrooiaanvragers uit industrie en dienstverlening

Relatief veel midden- en kleinbedrijven uit de sectoren industrie en zakelijke dienstverlening vragen octrooien aan. Van de MKB-ers in de industrie is dat 28% en in de zakelijke dienstverlening 26%.

21 Procent van de MKB-octrooiaanvragen betrof consumentenproducten en bouw. Andere belangrijke technolo-

giegebieden waren industriële processen en werktuigbouw en machines. In totaal vroegen bijna 5.000 bedrijven octrooi aan, waarvan 95% uit het MKB en 5% uit grote bedrijven. De kleine groep van grote bedrijven is wel verantwoordelijk voor 70% van de in totaal 35.000 aangevraagde octrooien. Deze cijfers komen uit het onderzoek 'Octrooien in het MKB' dat het EIM in samenwerking met NL Octrooicentrum uitvoerde.

Kleine bedrijven krijgen minder financiering

33 Procent van de MKB-bedrijven die financiering aanvraagt, krijgt die ook geheel. Van de grote bedrijven is dat 68%. Zowel grote als kleine bedrijven schakelen 10% vaker een financieel adviseur in om de financieringsplannen goed te onderbouwen. Dat blijkt uit de recent verschenen Financieringsmonitor Grote Bedrijven en de Financieringsmonitor MKB.

De doelen voor financiering lijken te verschuiven van herfinanciering naar financiering voor de aanschaf van bedrijfsmiddelen en voor investeringen in innovatie. Verder kreeg 30% van de MKB-ers die financiering aanvroeg te maken met aanscherping van de voorwaarden. Ondernemers geven aan vaker de eigen woning als extra onderpand in te moeten zetten. Tot slot laat het onderzoek zien dat de betalingstermijn in het MKB sinds de kredietcrisis is opgelopen met gemiddeld tien dagen. Ten opzichte van een eerdere meting neemt dit niet toe, maar de daling is nog niet ingezet.

Kennis als belangrijke productiefactor

Er dreigt een structureel tekort aan technici. Het is daarom cruciaal om bedrijfsspecifieke kennis binnen het bedrijf vast te leggen en te delen. Ondernemers moeten er bovendien voor zorgen dat werknemers op meerdere plekken in het bedrijf inzetbaar zijn. De bezettingsgraads binnen de verschillende afdelingen moet worden verbeterd. De verdergaande automatisering en innovaties dwingen werknemers bovendien op meerdere terreinen thuis te zijn.

Werkloosheid daalt nog steeds

Het aantal werklozen bedroeg in augustus dit jaar – na seizoenscorrectie – 414.000 personen. Dat zijn er volgens nieuwe CBS-cijfers 12.000 minder dan

in juli. Daarmee daalt de werkloosheid voor de zesde maand op rij met gemiddeld 6.000 personen per maand. In het halfjaar daarvoor steeg de werkloosheid nog met gemiddeld ruim 9.000 per maand.

PIP en M2i twee jaar verlengd

Het Ministerie van Economische Zaken heeft het Polymeren Innovatie Programma (PIP) en het Materialen Innovatieprogramma (M2i) met twee jaar verlengd. Voor deze programma's is voor de jaren 2012 en 2013 resp. 18 miljoen euro en 13,6 miljoen euro beschikbaar.

Binnen de subsidieregeling Polymeren kunnen in maart 2011 weer consortiumprojecten worden ingediend bij het DPI Value Centre.

Meer informatie op pagina 9 van deze NRK Netwerk of kijk op www.dpivaluecentre.nl.

Start technologiecluster coating

TNO heeft een technologiecluster coating opgezet. Het nieuwe cluster is het vervolg op een tweetal PVT-bijeenkomsten eerder dit jaar met ketenspelers voor thermovormers, extrudeurs, coaters en kennisinstellingen. De bijeenkomsten werden samen met TNO en DPI Value georganiseerd om knelpunten en wensen van thermovormers boven tafel te krijgen. De belangstelling onder deelnemers bleek voldoende om een technologiecluster coating te starten, dat eind 2010 van start gaat. Projectleider is Mariëlle Wouters van TNO Industrie en Techniek. Informatie: info@pvt.nl.

Elastisch wegdek

Met de innovatieprojecten SuperStil Wegverkeer (SSW) wil Rijkswaterstaat met maatregelen het wegverkeer stiller maken. Gebleken is dat elastische materialen het meest kansrijk zijn. Momenteel worden op de verzorgingsplaats De Brink aan de A50 bij Apeldoorn proeven gedaan met een innovatief elastisch wegdek. Het 300 meter lange wegdek reduceert het geluid met meer dan acht decibel. De ambitie is om een reductie te halen van tien decibel.

Nieuwe membraan-technologie

Het bedrijf Basic Membranes in Arnhem ontwikkelt een nieuw type kunststof brandstofcelmembraan. De nieuwe membranen zijn chemisch stabiel en

waarschijnlijk goedkoper te produceren. Ze bestaan uit dunne kunststof-films. Het polymeer staat op naam van prof. Doetze Sikkema, eerder uitvinder van de M5 supervezel. Zijn uitvinding wordt door Basic Membranes in een joint venture met HyET B.V., het bedrijf van Sikkema, commercieel ontwikkeld.

Ecologisch kunststof

Wetenschappers van IBM en Stanford University beschreven in een artikel in de American Chemical Society Journal onderzoeksresultaten, die nieuwe vormen van biologisch afbreekbare kunststoffen kunnen opleveren. Organische katalysatoren leiden tot biologisch afbreekbare moleculen, die op een milieuverantwoorde manier uit hernieuwbare bronnen kunnen worden gemaakt. De doorbraak resulteert wellicht in een nieuw recyclingproces omkeert om monomeren te regenereren in hun oorspronkelijke staat. Afval en vervuiling kunnen hierdoor aanzienlijk verminderen.

Nieuw polymeer moet beschadigde zenuwen repareren

Wetenschappers van het Maastricht UMC+ en de TU Eindhoven doen samen met DPI onderzoek naar een nieuw afbreekbaar polymeer dat beschadigde zenuwen kan herstellen. Het onderzoek richt zich op de ontwikkeling van een poreus materiaal met een soort honingraatstructuur. Beschadigde of doorgesneden zenuwen kunnen in potentie weer gaan groeien. Het is zaak ervoor te zorgen dat ze in de goede richting groeien. Hiervoor is behoefte aan een kunstmatige brug of tunnel die de zenuw in de juiste richting leidt. Het poreuze materiaal trekt stofjes aan die de zenuwuiteinden versneld moeten doen groeien. Aangezien het materiaal afbreekbaar is, is geen nieuwe operatie nodig nadat de zenuw is hersteld.

Arbo, milieu, stoffen en energie

www.nrk.nl/web/thema's

Meer energie uit biomassa

In de 'Renewable Energy Directive' van de EU worden landen 'verplicht' energietechnieken voor biomassa te

stimuleren met een hoge omzettingsefficiëntie: 70 procent rendement in de industrie, 85 procent in de gebouwde omgeving. CE Delft onderzoekt de opties uit de verschillende nationale actieplannen voor energie uit hernieuwbare bronnen. Bekeken wordt welke technieken er worden beschouwd; hoe het rendement wordt bepaald; hoe de monitoring plaats vindt, en dergelijke.

In opdracht van Agentschap NL werkt CE Delft aan een advies over de te volgen lijn in Nederland. Het advies komt tot stand in samenspraak met een klankbordgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de overheid en overheidsorganen, en marktpartijen.

Toolkit voor opstellen ontruimingsplan

Bedrijven zijn verplicht om voor de ontruiming van een gebouw bij calamiteiten preventief een ontruimingsplan op te stellen. NEN heeft hiervoor een handzame online toolkit gemaakt die daarbij kan helpen.

In het plan worden onderlinge afspraken vastgelegd, verantwoordelijkheden en taken van hulpverleners beschreven en instructies gegeven aan medewerkers, bezoekers en klanten. Naast het checken en opstellen van het plan, biedt de toolkit voorbeelden van plattegronden en instructiekaarten. In de toolkit zijn de volledige normteksten opgenomen van NEN 8112:2010 (Ontruimingsplannen), NEN 4000:2008 (Bedrijfshulpverlening) en NEN 1414:2007 (Symbolen voor veiligheidsvoorzieningen op ontruimings- en aanvalspattegronden).
Info: www.nen.nl/ontruimingsplan.

Slim nascheiden

Attero in Wijster verhoogt de capaciteit van de nascheiding van kunststof uit afval. Met de extra nascheidingsinstallatie stijgt de hoeveelheid kunststoffen die Attero uit afval haalt naar twintig kilo per inwoner per jaar. Met de uitbreiding is een investering gemoeid van enkele miljoenen euro's. Attero onderstreept hiermee dat het bedrijf gemeenten een alternatief wil bieden voor de verplichte bronscheiding van kunststof. Momenteel maken 21 gemeenten gebruik van de nascheidingsfaciliteiten van Attero in Groningen. Zij oordelen positief over de resultaten, maar streven naar hogere scheidingsrendementen.

Imago

www.nrk.nl/web/thema's

Plastics – The facts 2010

In een fraaie brochure rapporteert de Europese kunststofindustrie over de ontwikkelingen van afgelopen jaar. De mondiale crisis bezorgde de kunststofindustrie wereldwijd grote problemen. Het jaar 2009 was nog steeds moeilijk, ondanks dat de vraag zich vanaf een zeer laag niveau weer herstelde. Naast cijfermatige ontwikkelingen biedt het rapport ook belangrijke informatie over baanbrekende innovaties in kunststof en vitale toepassingen.

De opstellers rapporteren onder andere de volgende bevindingen:

- Europese kunststofbedrijven produceerden in 2009 55 miljoen ton kunststof, wat neerkomt op 24% van de wereldproductie. Het gebruik zal de komende jaren naar verwachting met 4% groeien. De vraag van Europese verwerkers nam vorig jaar met 7,2% af tot 45 miljoen ton.
- Rond de 50% van het kunststofgebruik is PE en PP, gevolgd door PVC met 11%.
- Kunststofverpakkingen zijn nog steeds het grootste marktsegment (aandeel 40%), daarna komen de bouw (20,4%) en de auto-industrie (7%).
- Zeven EU-landen (Duitsland, Denemarken, Zweden, Oostenrijk, België, Nederland, Luxemburg), Noorwegen en Zwitserland winnen meer dan 80% van hun kunststof terug. In totaal groeit het hergebruik van kunststoffen in Europa met ongeveer 2 procentpunt per jaar. Dit is voor veel Europese lidstaten te weinig om het hergebruikpercentage van 80% of meer in 2020 te behalen.

Het rapport 'Plastics – The facts 2010; An analysis of European Plastics production, demand and recovery for 2009' is een initiatief van PlasticsEurope (grondstoffabrikanten) in samenwerking met EuPC (verwerkers), EuPR (recycling) en EPRA (organisatie van recycling- en terugwinningsorganisaties). Het rapport kan worden gedownload van: www.plasticseurope.org

Onzekerheid over levering grondstoffen kost geld

Terwijl de prijzen van grondstoffen voor de kunststofverwerkende industrie licht stijgen tot relatief stabiel zijn, groeien de zorgen over de leverzekerheid van grondstoffen. Regelmatig doen leveranciers een beroep op 'force majeure'. Dat stelt de vereniging European Plastics Converters (EuPC) vast voor Europa, maar concludeert ook de NRK op basis van berichten van leden.

De problemen van de bedrijven zijn serieus. Terwijl het noodzakelijke economisch herstel eindelijk zichtbaar is (een sector als de bouw zit nog diep in het dal), komen bedrijven in grote leveringsproblemen. En boze klanten wil een ondernemer er juist nu niet bij hebben. Om leveringsproblemen te voorkomen zien fabrikanten zich genoodzaakt hun voorraden te verhogen en rekening te houden met zeer lange levertijden oplopend tot meerdere maanden.

Grondstoftekort

De tekorten aan grondstoffen en in enkele gevallen van additieven bedreigen het noodzakelijke herstel van de bedrijven in de rubber- en kunststofindustrie. In het ergste geval kunnen fabrikanten door 'force majeure' hun eigen klanten niet of niet tijdig leveren. In andere gevallen is sprake van extra kosten door 'afgedwongen' inkoop van duurdere grondstoffen van buiten Europa. Een derde kostenpost is dat bedrijven uit nood geboren hun eigen voorraden verhogen om zo de onzekerheid van levering te compenseren. Het leidt in alle gevallen tot extra kosten die de fabrikanten niet kunnen doorberekenen aan hun klanten.

BIK

Jurgen Pols, hoofd inkoop bij BIK, specialist in lichtstraten en -koepels maakt zich zorgen. Ook aan BIK is de malaise in de bouw niet voorbij gegaan. Zowel de nieuwbouw als de export staat op een lager niveau dan voor de crisis. Pols: "We proberen onze voorraad zo laag mogelijk te houden, maar dat kan gewoon niet omdat de levertijden van platen PMMA en polycarbonaat erg onzeker zijn. Wij zijn dus gedwongen meer voorraad aan te houden. Daarbij hebben de gestegen grondstofprijzen van de afgelopen maanden, directe gevolgen gehad voor de voorraad-

waarde." Het heeft er de schijn van dat de productie van grondstoffen in 2009 te hard is terug geschroefd. Pols: "Door het tekort aan materiaal zijn we genoodzaakt te 'multisourcen' en ook buiten Europa in te kopen. We verwachten dat de tekorten voorlopig nog niet weggewerkt zijn."

Kellpla

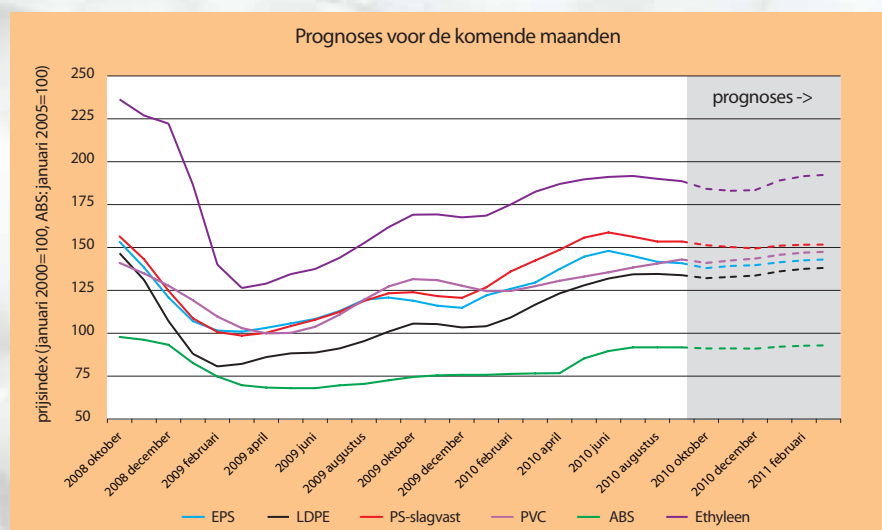
Kim Kelleners, mededirecteur van Kellpla, gespecialiseerd in technische spuitgietproducten, bevestigt het beeld. Kellpla wordt geconfronteerd met leveranciers die hun capaciteit hebben teruggeschroefd en nu niet aan de weer verhoogde vraag kunnen voldoen. Kellpla wordt gedwongen om te 'shoppen', maar omdat de gehele markt 'force majeure' toepast is dat momenteel ook lastig. Kelleners: "Wij leveren hoogwaardige onderdelen voor de consumentenelektronica, machinebouw, medische industrie en de telecomsector. Onze klanten stellen hoge eisen als het gaat om kwaliteit en leveringsbetrouwbaarheid. Ook wij hebben last gehad van meerdere prijsverhogingen en te lange levertijden. Om zeker te zijn

dat we onze klanten tijdig kunnen leveren, houden wij nu zelf grotere voorraden aan. Dat is ook nodig gezien de levertijden van soms meer dan 13 weken. De voorraad schaadt uiteraard de liquiditeit. Ook kunnen we steeds minder inspelen op prijsontwikkelingen van grondstoffen en wordt onze flexibiliteit minder. Erg vervelend dus."

Europabreed

De situatie verschilt in Nederland overigens niet wezenlijk van die in Europa. Directeur van de EuPC, Alexandre Dangis is nog een stap verder gegaan dan het luiden van de noodklok. De vereniging dringt er bij fabrikanten op aan om hun leveranciers juridisch aan te spreken indien zij worden geconfronteerd met verdachte 'force majeure'-claims. Dangis: "Het aantal 'force majeure' van de laatste tijd kent geen precedent. Verschillende leveranciers zijn langs de rand gezeild van wat juridisch mag. Die 'force majeure' zijn op de toets van onvoorspelbaarheid en onweerstaanbaarheid zeer twijfelachtig en moeten eigenlijk door de rechter getoetst worden."

Sinds 2004 voert de NRK met EIM het project voorspelmodel grondstofprijzen waaraan NRK-leden deelnemen. Iedere maand worden nieuwe prognoses gepubliceerd en de inkopers komen elk kwartaal bijeen. Meer weten over deelnemen in 2011: Erik de Ruijter, deruijter@nrk.nl. <<

Industrie optimistisch

Ondernemers in de industrie zijn optimistisch gestemd over hun bedrijfsresultaten. Het productenvertrouwen steeg in augustus met 0,4 tegen een vertrouwensindicator van -2,4 in juli. Verwacht werd dat de productie in de drie maanden daarna zou stijgen. Het onderdeel over de voorraden gereed product verbeterde in mindere mate, dat over de orderpositie bleef gelijk. Ondanks het toegenomen optimisme herstelt het midden- en kleinbedrijf dit jaar nog nauwelijks van de gevolgen van het instorten van de wereldhandel. Het MKB blijft met een afzetgroei van 0,5% flink achter bij de groei van 3% van het grootbedrijf. Industrie, groothandel, autosector en de transport- en communicatiebranche zijn vooral debet aan een kleine groei dit jaar. De verwachting is dat de groei voor het midden- en kleinbedrijf in 2011 verder zal aantrekken naar 1,5 tot 2%. Vooral de internationaal georiënteerde business-to-businessbedrijven in het MKB zullen in 2011 verder kunnen groeien.

Crisis Duitse chemie voorbij?

De productie van de Duitse chemie ligt volgens de branchevereniging van de Duitse Chemische industrie weer op het niveau van voor de recessie. Daarmee heeft de crisis voor de Duitse chemie voorbij te zijn. Recente cijfers over het derde kwartaal lieten echter een terugval van de oplevering zien. In het tweede kwartaal van dit jaar lag de capaciteitsbenutting in de fabrieken op 85,6%, evenveel als in het tweede kwartaal van 2008, dus voor het uitbreken van de economische crisis. De opleving van de chemische industrie in Duitsland is goed voor Nederlandse bedrijven.

EPS-deel Van der Heijden naar Synprodo

Synprodo BV heeft alle EPS-bedrijfsactiviteiten overgenomen van Van der Heijden Nederland Polystyreen Schuim BV. Van der Heijden is meer dan dertig jaar actief en heeft naam opgebouwd als ontwikkelaar en producent van EPS-producten voor de bouw- en verpakkingindustrie. Het bedrijf blijft de activiteiten voortzetten op het gebied van PE-, PU- en zachtschuimen, kartonnage en combinatieverpakkingen voor industriële doeleinden.

De activiteiten van Van der Heijden sluiten volgens Synprodo-directeur Will Kemperman perfect aan bij die van Synprodo. De laatste is aanbieder van EPS- en EPP-producten voor de verpakkingindustrie, klimaatbeheersingssector, levensmiddelensector, tuinbouw en de farmaceutische industrie.

Kunststofverpakking wint Gouden Noot

PPG Coatings Nederland BV kreeg voor de Histor Paintcan De Gouden Noot 2010. De nieuwe verfverpakking is ontstaan door intensieve samenwerking tussen Histor, PPG Coatings, Well Design en Omefa BV. Vooral de nauwe samenwerking en de breedte waar het product is ingezet waren bepalend voor het winnen van de verpakkingprijs, aldus de jury. De Histor Paintcan is een vierkante verfverpakking voor oplosmiddelhoudende en watergedragen lakken. In tegenstelling tot het conventionele blik is deze verpakking met de hand te openen en sluiten, goed uit te schenken, volledig leegbaar en lichter in gewicht. Als materiaal is gekozen voor een gemodificeerd PET.

ARN doet stap naar 95 procent recycling

ARN opent eind november in Tiel een hightech fabriek en zet daarmee een grote stap op weg naar 95% recycling van autowrakken in 2015. Momenteel wordt al 85% van een auto via recycling hergebruikt. De nieuwe fabriek is straks een platform voor verdere ontwikkeling van recyclingtechnologie en materiaaltoepassingen. Nederland blijft daardoor voorop lopen op het gebied van autorecycling en andere mobiliteitsproducten.

BASF start Styrolution

BASF verzelfstandigt de bedrijfsactiviteiten in styreen, polystyreen, acrylonitrile butadien styreen en andere op styreen gebaseerde copolymeren in Styrolution. De verzelfstandiging is rond 1 januari 2011 een feit. In totaal werken er 1.460 BASF-werknemers in de styreenkunststoffen en werd vorig jaar een omzet gerealiseerd van 2,5 miljard euro. In landen waar BASF marketing- en verkoopactiviteiten in styreenkunststoffen heeft, worden zelfstandige entiteiten opgericht. Volgens BASF is de oprichting van Sytrolution een volgende stap in de ontwikkeling van de bedrijfsstrategie voor styreenkunststoffen.

Science Award voor Bert Meijer

Bert Meijer van de TU Eindhoven heeft de AkzoNobel Science Award 2010 gewonnen voor zijn onderzoek aan polymeren en andere materialen. Aan de prijs is een geldbedrag van 50.000 euro verbonden. Meijer slaagde er als eerste in om het idee van een supramoleculair polymeer te vertalen naar een levensvatbaar product met polymeerachtige eigen-

schappen. In 1997 leidde deze ontdekking tot een octrooi en later tot de oprichting van de onderneming SupraPolix.

Han Meijer krijgt DSM Award

Han Meijer van de TU Eindhoven kreeg de DSM Performance Materials Award 2010 voor zijn uitzonderlijke bijdragen aan de ontwikkeling van de materiaalwetenschappen. Hij is vooraanstaand in het voorspellen van de structuurvorming van polymeren tijdens verwerkingsprocessen en de relatie tussen de bij deze processen ontstane structuren en de uiteindelijke mechanische eigenschappen.

Engenia voor academische cursussen

Mikrocentrum heeft alle bestaande en nieuwe academische cursussen ondergebracht onder de nieuwe merknaam Engenia. Vanaf 1 september 2010 worden de cursussen gecoördineerd door Ad Brouwers. Engenia wil 'preferred supplier' worden van academische opleidingen voor het MKB, OEM-ers, de (semi)overheid en kennisinstellingen in zowel open- als maatwerktrajecten. Meer info: www.engenia.nl.

Nieuwe regels vakantiedagen zieke werknemers

Het Europese Hof van Justitie oordeelde vorig jaar in een aantal zaken dat de opbouw van vakantiedagen van langdurig zieke werknemers gewoon moet doorgaan. In Nederland stopte die opbouw na een ziekteperiode van een half jaar. Dat onderscheid verdwijnt: langdurig zieke werknemers hebben binnenkort dus evenveel recht op vakantiedagen als hun gezonde collega's.

PRIMA Ondernemen Award symboliseert structurele aanpak bedrijven

Bedrijven goed op weg met duurzame innovatie

De NRK PRIMA Ondernemen Award wordt iedere twee jaar uitgereikt. PRIMA staat voor PProgramma Innovatief & MAatschappelijk verantwoord ondernemen. In die context worden deelnemende kunststof- en rubberbedrijven beoordeeld op strategie en leidinggeven, op productniveau en op het gebied van personeel en organisatie. Op 29 september reikte NRK-voorzitter Joan Hanegraaf de negen nominaties uit.

Van de 90 benaderde lidbedrijven hebben zich uiteindelijk 27 aangemeld. Deze bedrijven zijn door studenten van diverse hogescholen geïnterviewd waarmee NRK voor de PRIMA Ondernemen Award samenwerkt. Hun analyse is beoordeeld door drie regionale jury's bestaande uit vertegenwoordigers van de hogescholen, ABN Amro en Berenschot. Naast de negen genomineerden kregen KVE, Synprodo en Optimal Forming Solutions een eervolle vermelding.

NRK Netwerk deed een rondje langs de negen genomineerde bedrijven.

Realistische en milieuvriendelijke product/marktcombinatie

"Een goed team, winst en continuïteit zijn vanzelfsprekende parameters voor een bedrijf. De PRIMA-nominatie is een objectieve bevestiging van de motivatie voor ons innovatieve bedrijf. FiberCore Europe doet alles wat mogelijk is om duurzaam te ondernemen. Haaks op bestaande technologieën hebben wij tegen de gevestigde orde in met een realistische en milieuvriendelijke product-marktcombinatie van de composietbrug een serieuze positie in de markt bedongen. Bovendien heeft onze aanpak aangetoond dat kansrijke innovatie in aanvang kan

Nieuwe concepten ontwikkeld

"Nedcam heeft de laatste jaren veel nieuwe concepten ontwikkeld, met name op het gebied van 3D-vormgeving. Ze scoren ook op duurzaamheid. We hebben bijvoorbeeld nieuwe toepassingen gecreëerd voor de bouw en de composietenindustrie. Daarbij vervult Nedcam een heel praktische rol tussen de ontwerper/architect en de realisatie. Voortdurend nadenken om innovaties nog duurzamer, economischer en milieuvriendelijker te maken, is daarbij ons uitgangspunt. Wij verzorgden de gehele ontwikkeling en realisatie van het dak en de gevel van twee Texaco-tankstations van de toekomst langs de snelweg tussen Antwerpen en Gent. Isolatieschuim is gebruikt als basis die 3D gefreesd is in een speciale vorm en bekleed met een kunststof."

Erwin van Maaren, directeur NEDCAM BV

worden gefinancierd met privaat geld." *Simon de Jong, directeur FiberCore Europe bv*

Eigen energie

"Martens kunststoffen toont maatschappelijk verantwoord ondernemen over de volle breedte van het bedrijf. Als familiebedrijf zijn wij bovendien sterk verweven met de directe omgeving. Waarschijnlijk zijn we een van de weinige bedrijven die vrijwel volledig op een milieuvriendelijke

manier voorzien in onze energiebehoefte, met windmolens op eigen terrein en warmtekrachtkoppeling. Onze producten voor de riolering kennen ook een grote duurzaamheid: lange levensduur, beperkt gebruik van eindige grondstofvoorraden en gebruik van recyclelaat via het landelijke recyclage systeem van de kunststof leidingbranche."

Hans Ouwerkerk, directeur Martens kunststoffen bv

Cradle to cradle verankerd

“Wij zijn blij genomineerd te zijn omdat dat aantoont dat we wezenlijk bijdragen aan het sluiten van kringlopen. Het principe van afval = grondstof brengt AKG al decennia in de praktijk. Ons uitgangspunt is dat wij door ons geproduceerde (secundaire) grondstoffen tenminste in gelijkwaardige toepassingen inzetten. Dat zal ook hebben bijgedragen aan de toekenning van de nominatie; cradle to cradle en maatschappelijk duurzaam ondernemen zijn verankerd in de ondernemingsstrategie en in de realisatie van deze doelstellingen. Een goed voorbeeld is de Permavoid die ondergrondse wateropslag creëert en voorkomt dat water wegloopt in de riolering.”

Jur Zandbergen, directeur AKG Polymers bv

Duurzame disposables

“Hoewel vaak gedacht wordt dat kunststof disposables en duurzaamheid niet hand in hand gaan, zijn wij toch genomineerd. Dat heeft ons gesterkt in de overtuiging dat wij de juiste weg bewandelen met duurzame eco-design producten.

Haval Disposables heeft niet alleen oog voor besparingen op bijvoorbeeld energie- en materiaalverbruik, maar heeft er ook aandacht voor om de totale gebruikerscyclus te verduurzamen, in combinatie met de inzet van biomaterialen, met innovatieve producten en samen met innovatieve partners.”

Erwin van Limpt, directeur Haval Disposables BV

Geen greenwashing

“De nominatie is een erkenning voor het feit dat we al jaren op het gebied van milieuvriendelijke producten en processen en personeel ontwikkeling actief zijn. Die aanpak maakt dat wij Europees voorloper zijn geworden op het gebied van bio based composieten. Bio based en duurzaamheid zijn geen greenwashing, maar heeft NPSP in visie, missie en handelen geïntegreerd. Een voorbeeld is de bio based carrosserie van een elektrische race Eend die meedeed aan de 24 uren race van Francorchamps. NPSP produceerde de carrosseriedelen van Nabasco natuurvezel biohars composieten.”

Fabriek met bronkoeling

“Maatschappelijk verantwoord ondernemen is bij DPI geen doel op zich, maar gevolg van ons beleid en onze manier van werken. Doordat dat rechtstreeks bijdraagt aan onze bedrijfsdoelstellingen, weten we dat het geborgd is in onze organisatie en zich steeds verder zal ontwikkelen. Meer dan 80% van de producten die door DPI afgeleverd worden zijn verpakt in retourverpakkingen die tot meer dan tien jaar meegaan. Voor onze fabriek hebben we geïnvesteerd in een bronkoeling waarbij gebruik wordt gemaakt van grondwater. Ook werken wij met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In onze assemblage- en verpakingsfabriek zijn dat er ongeveer 80.”

Paul Hulshof, managing director DPI BV

Interne motivatie

“Schipper Kozijnen heeft in 40 jaar tijd MVO volledig geïntegreerd in elk onderdeel van de organisatie. Het is geweldig

Duurzaam watermanagement

“Duurzaamheid maakt bij Dyka integraal onderdeel uit van de bedrijfsvoering. De recente ISO 14001-certificering, die nog geen standaard is in de rubber- en kunststofindustrie, onderstreept dat.

Dyka neemt ook verantwoordelijkheid op brancheniveau als partner in het CAO-overleg voor de rubber- en kunststofindustrie. Tevens is het creëren van interne betrokkenheid focus binnen ons personeelsbeleid. Op productniveau levert Dyka innovatieve bijdragen door complete oplossingen voor watermanagement te ontwikkelen. Zoals de hergebruiktank voor regenwater, een goed voorbeeld van duurzaam waterbeheer.”

Maarten Franken, marketing manager Dyka BV

om voor deze jarenlange aandacht beloond te worden. Het zijn onze mensen die de motivatie hebben om hier continu mee bezig te blijven. Zonder deze basis waren wij niet zo ver gekomen. Schipper Kozijnen is onder meer initiatiefnemer van ‘de Verbinding’, een fabriek in Groningen waar uitsluitend dove medewerkers actief zijn. Schipper creëert hier werkgelegenheid voor mensen die er producten maken zoals kunststof dakkapellen. Met winstgevendheid als uitgangspunt.”

Jos Schipper (l), Jurian Tabbers (m) en Ed Vriend (r), directie Schipper Kozijnen BV

De CAO neemt u werk uit handen ...

... al zijn wij er behoorlijk druk mee geweest

Na vijf enerverende onderhandelingsrondes is het CAO-akkoord maandag 11 oktober definitief geworden. Het is voor de onderhandelingsdelegatie altijd motiverend om van leden te horen, dat ze blij zijn dat de jaarlijkse salarisverhoging en andere arbeidsvoorwaarden centraal worden afgesproken.

Dit onderhandelingsjaar kwamen de vakverenigingen met heel veel voorstellen. Wij hebben die getoetst aan onze eigen criteria die we hebben vastgesteld op basis van input van onze leden. Ieder jaar onderzoeken we tijdens de ledenvergadering en met een enquête wat onze eigen speerpunten moeten worden. Als deelnemer aan de CAO heeft u dus zeker invloed op de onderhandelingen! Sinds 1999 ben ik lid van de onderhandelingsdelegatie, waarvan inmiddels acht jaar als voorzitter. Denkend aan het fenomeen 'CAO-onderhandelingen' zag ik al lange middernachtelijke vergaderingen en tegengestelde belangen voor me. Dat is wat genuanceerder. De bij onze CAO betrokken vakverenigingen (FNV, CNV en De Unie) vertegenwoordigen een deel van de werknemers in de CAO. Voor de werkgeversdelegatie gaat het om de belangen van onze lidbedrijven, maar ook om ál hun medewerkers. Daarnaast moeten wij als onderhandelaars onze persoonlijke voorkeur en het belang van ons eigen bedrijf soms opzij zetten voor het algemeen belang. Maar het blijft steeds weer een boeiend proces, waarbij – inderdaad – de emoties wel eens hoog oplopen.

De kunststof- en rubberindustrie is uitgegroeid tot een economisch volwassen sector, waarbij een breed gedragen CAO past. CAO-deelnemers hebben de mogelijkheid om naast de basisvoorwaarden in de CAO op bedrijfsniveau aanvullende afspraken te maken. Zo maken ze gebruik van de collectieve kracht en is er toch sprake van maatwerk in arbeidsvoorwaarden. Ik hoop dat het uiteindelijke resultaat van onze inspanningen ooit beloofd zal worden, en de meerderheid van de bedrijven in de kunststof- en rubberindustrie gaat deelnemen aan de CAO. Dat zal de hele sector op allerlei speelvelden versterken.

Geloof u het of niet, maar ik verheug me nu al weer op de volgende ronde, die start in mei 2011. We doen het ergens voor: voor uw bedrijf en uw werknemers. <<

Tjitske Visser

met straatmeubilair

Holonite uit Tholen bracht dit jaar Holonite Urban op de markt, een nieuwe serie buitenmeubelen van composietsteen. Nieuwste loot is Linio, een collectie banken en boombakken op basis van één element en eigentijdse principes. Het straatmeubilair oogt strak en is in verschillende tinten leverbaar. Het is multifunctioneel te combineren en gemakkelijk uit te breiden, ook op langere termijn. De boombakken zijn eenvoudig te verplaatsen en kunnen eventueel worden toegerust met een waterreservoir.

De elementen van Linio worden op afstand gehouden in gesegmenteerde frames van verzinkt staal of op kleur. Het gebruikte materiaal – gegoten composietsteen – is waterdicht en vorstbestendig en heeft een hoog zelfreinigend vermogen. De compactheid en de structuur zijn geen voedingsbodem voor vuil en groene aanslag. Na een goede stortbui is het straatmeubilair weer schoon, aldus Holonite.

Straatmeubilair van composietsteen oogt strak en heeft een hoog zelfreinigend vermogen (foto Holonite)

NRK-bestuurders (met vermelding van portefeuille)

Joan Hanegraaf
imago en business

Rob Lievestro
Arbo, milieu en energie

Bernhard Merckx
REACH/stoffen

Jan Noordegraaf
innovatie & technologie

Kees van Oostenrijk

Jan Schrama

Tjitske Visser
arbeidsverhoudingen

